

U 124/2022 rd

Statsrådets skrivelse till riksdagen om Kanadas och Nya Zeelands deltagande i unionens program och associerat medlemskap i EU:s Horisont Europa -program

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen statsrådets skrivelse om Kanadas och Nya Zeelands deltagande i unionens program och associerat medlemskap i EU:s Horisont Europa -program samt en promemoria om avtalar.

Helsingfors den 2 mars 2023

Näringsminister Mika Lintilä

Ledande sakkunnig Timo Haapalehto

2.3.2023

KOMMISSIONENS FÖRSLAG OM KANADAS OCH NYA ZEELANDS DELTAGANDE I UNIONENS PROGRAM OCH ASSOCIERAT MEDLEMSKAP I EU:S HORISONT EUROPA-PROGRAM

1 Bakgrund

Förordningarna om Horisont Europa-programmet godkändes våren 2021. En U-skrivelse (U 70/2018 rd) om detta rättsaktspaket lämnades till riksdagen, och därtill lämnades en kompletterande U-skrivelse (UK 3/2021 rd) om internationellt samarbete inom programmet.

I oktober 2022 fick kommissionen förhandlingsmandat att för unionens räkning förhandla om avtal om Nya Zeelands och Kanadas deltagande i unionens program och associerat medlemskap i EU:s Horisont Europa-program. En redogörelse över dessa mandat lämnades till riksdagen (E 84/2022 rd).

Kommissionen har också fört preliminära diskussioner med några andra länder som vill ha associerad status i Horisont Europa-programmet.

Förhandlingarna med Nya Zeeland enligt det förhandlingsmandat som kommissionen fått slutfördes kort före julen. Kommissionens mål är att få beslutsförslaget om underskriftsmandat färdigt för godkännande i rådet i mars.

Förhandlingarna med Kanada pågår fortfarande. Enligt kommissionens bedömning kommer förhandlingarna att slutföras under våren. Avtalet kan då träda i kraft i slutet av 2023.

2 Förslagets syfte

Målet med avtalsförhandlingarna är att förhandla med Nya Zeeland och Kanada om deltagande i EU:s program och associerat medlemskap i Horisont Europa-programmet.

3 Förslagets huvudsakliga innehåll

Enligt bestämmelserna i förordningen om Horisont Europa deltar tredje länder och andra områden i programmet i enlighet med det avtal som ingåtts om ifrågavarande tredje lands deltagande i vilket av unionens program som helst.

Samarbete med länder utanför EU inom ramen för EU:s ramprogram för forskning och innovation har varit centralt under hela ramprogrammets historia. Den viktigaste samarbetsformen är avtal om associerade medlemskap med tredje länder (så kallade associeringsavtal), som ger aktörer i de berörda tredje länderna möjlighet att delta i ramprogrammet enligt samma villkor för EU-finansiering som aktörer i medlemsländerna har möjlighet till.

Avtalen om associerade medlemskap har ungefär samma innehåll för alla så kallade tredje länder. Enligt dem ska det associerade landet bland annat ge EU-kommissionen och exempelvis EU:s bedrägeribekämpningsmyndigheter möjlighet att granska organisationer som får finansiering på motsvarande sätt som i EU-länderna. Enligt reciprocitetsprincipen ska EU-länderna på

motsvarande sätt ges tillgång till det associerade landets program för forskning, utveckling och innovation (FUI). Det associerade landet får också observatörsstatus i Horisont Europa-programmets kommittéer.

Avtalen med Nya Zeeland och Kanada har avgränsats till att endast gälla pelare II, ”Globala utmaningar och europeisk industriell konkurrenskraft”, i Horisont Europa-programmet.

Länder utanför EU som definieras i artikel 16 i förordningen om programmet (EU/2021/695) kan ansluta sig till Horisont Europa-programmet. Länderna är klassificerade i fyra kategorier:

- a) medlemmar i Europeiska frihandelssammanslutningen (Efta), som är medlemmar i Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES)
- b) länder som är på väg att ansluta sig till unionen, kandidatländer och möjliga kandidatländer
- c) länder som omfattas av den europeiska grannskapspolitiken
- d) tredje länder som uppfyller kriterierna för ekonomiska och politiska färdigheter samt färdigheter för vetenskap, teknologi och innovationer

De nuvarande associerade medlemmarna i Horisont Europa-programmet är:

Albanien, Armenien, Bosnien och Hercegovina, Färöarna (väntar på Europaparlamentets godkännande), Georgien, Island, Israel, Kosovo, Moldavien, Montenegro, Nordmakedonien, Norge, Serbien, Turkiet och Ukraina.

Marocko och Förenade kungariket genomgår för närvarande associationsprocessen, vilket innebär att övergångsarrangemanget förblir i kraft och länderna tillfälligt behandlas som om de redan hade anslutit sig till programmet.

Schweiz avbröt år 2021 IFA-avtalsförhandlingarna (Institutional Framework Agreement) mellan EU och Schweiz. Förhandlingarna med Schweiz är fortfarande avbrutna, men Europeiska kommissionen och Schweiz har fört informella samtal om att återuppta förhandlingarna.

Informella förhandlingar har också förts med Japan, Sydkorea, Singapore och Australien. Med Japan och Sydkorea har man framskridit till det skede där kommissionen är redo att begära officiella förhandlingsmandat direkt när Japan och Sydkorea meddelar att de är redo att inleda officiella förhandlingar. Med Singapore och Australien fortsätter man de inofficiella diskussionerna.

4 Förslagets rättsliga grund och förhållande till proportionalitets- och subsidiaritetsprincipen

Avtalen förhandlas fram för unionens räkning enligt ett förfarande enligt artikel 218 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget). Den materiella rättsliga grunden är artikel 186 och 212 i EUF-fördraget. Rådets beslut om att underteckna och ingå avtal för unionens räkning fattas med kvalificerad majoritet enligt artikel 218.8 i EUF-fördraget. För att ingå ett avtal krävs parlamentets godkännande.

5 Förslagets konsekvenser

Kanada och Nya Zeeland har redan länge samarbetat med Europeiska unionen kring forskning och innovation. Kanada och EU har haft ett avtal om vetenskapligt och teknologiskt samarbete sedan 1996. Ett motsvarande avtal med Nya Zeeland har varit i kraft sedan 2009.

Organisationer i Kanada och Nya Zeeland har redan kunnat delta i EU:s ramprogram för forskning, utveckling och innovation som så kallade tredjelandsdeltagare utan finansiering från ramprogrammet. Efter att ett avtal om associerat medlemskap trätt i kraft kan de delta i projekt på motsvarande sätt som deltagare från EU-medlemsländer, vilket torde öka deltagandet och därigenom samarbetet märkbart.

Enligt förordningen om Horisont Europa-programmet ska de associerade länderna täcka den finansiering som landets egna deltagare får från programmet genom medlemsavgifter. Anslutningen av associerade länder förändrar med andra ord inte det totala beloppet för den finansiering som deltagare från medlemsländerna får.

Finländska organisationers samarbete med kanadensiska eller i synnerhet nyzeeländska organisationer har varit ganska begränsat. Då dessa länder ansluter sig till Horisont Europa-programmet som associerade medlemmar underlättar det samarbetet, och därför kan man anta att samarbetet kommer att öka.

6 Förslagets konsekvenser för den nationella lagstiftningen och Ålands befogenheter

Förslaget har inga konsekvenser för den nationella lagstiftningen.

Förhållandet till utländska makter hör enligt 27 § 4 punkten i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) till rikets lagstiftningsbehörighet.

7 Behandling av förslaget i Europeiska unionens institutioner och de övriga medlemsstaternas ståndpunkter

Europaparlamentets godkännande krävs för att avtalet ska träda i kraft. Behandlingen har inte ännu inletts i parlamentet.

8 Nationell behandling av förslaget

EU20, forsknings- och innovationssektionen, skriftligt förfarande 16–24.2.2023.

9 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet anser att EU:s internationella forsknings- och innovationssamarbete bör hållas så öppet som möjligt och att man bör se till att ramprogrammet för forskning, utveckling och innovation förblir en attraktiv miljö för samarbete med världens bästa samarbetspartner.

Finland understöder Nya Zeelands och Kanadas anslutning som associerade medlemmar i Horisont Europa-programmet.